LA FIA DEL SOL Y DE LA LLUNA

RONDAIA D'EN JORDI DES RECÓ (ANTONI M. ALCOVER)

L'ANY TIRURANY EL SOL Y LA LLUNA TENGUEREN UNA FIA, GARRIDA, GENTIL, RESPLANDENT COM ELLS, VIVA COM UNA CENTELLA, PLENA D'ETSÍS Y D'ENCANT: ROBAVA'S COR DE TOTS ES QUI LA VEYEN.

QUANT VA ESSER GRANDETA, UN DÍA AGAFA SA MARE, Y LI DIU:

MA MARE, JO VUY VENIR AB VOS; TENCH UNES GANES QUE'M ROEGAN DE TRESCAR Y VEURE COSES.

PER AMOR DE DEU, LLEVET AXÒ DES CAP, FIETA MEUA ESTIMADA; LLEVETHO PER AMOR DE JESUCRIST.

¡SABS QUIN CAMÍ TAN LLARCH QU'HE DE FER CADA DÍA, Y QUE HI HE D'ANAR DEPRESSA!... A SES QUATRE PASSES JA'T TENDRÍEM RETUDA.

¿Y TAN FLONJA'M MIRAU? NO'M DON PER CAP ATLOTA Á CAMINAR. NO HAURÍA D'ESSER FIA VOSTRA Y DE MON PARE.

ES VER, QUE HO ETS CAMINANT; PERÒ PER PODERME SEGUIR ¡SABS QUE N'HAURÁS DE ROEGAR DE TROSSOS DE PA ENCARA!

¿QUE NO'U VEURÉ JO, QUE, SI MOS PROVÁVEM, NO MÉS VOS VEURÍA PARTIR?

VOS LO QU'HEU DE FER, DONAUME SA MÁ, Y HO VEUREM SI VOS SEGUIRÉ Ó NO VOS SEGUIRÉ.

SA LLUNA Á LA FI, PER NO SENTIRLÁ PUS, Y MÉS DE MITX ENFADADA, L'AGAFA PER UN BRAS, Y DIU:

¡ENCARADISSA QU'ETS! ¡HALA, YDÒ, ANEM!... ¡DEPRESSA!... ¡O QUINA ATLOTA, DEU MEU! ¡NO, Y JA POTS TROMPITXAR DE CASTA FORTA Y POSARLOS Á BON LLOCH Á N'AQUESTS GALINDONS TEUS!

PARTIREN, Y HALA QUI BALA PER AMUNT Y DE D'ALLÁ, JUST LA BALA. ¡JA SE'N HI ANAVAN BEN AFUADES, Y VOS ASSEGUR QUE'N FEYEN DE CAMÍ!

A LA LLEGO SE CONEXÍA QUE SA MARE NO S'HAVÍA D'ESFORSAR GENS, Y QU'ES SEU PAS ERA NATURAL COM S'AYGO QUI BROLLA D'UNA EUFANA, PERÒ QUE SA FIA HO HAVÍA DE FER DE TOT PERÒ DE TOT, Y ENCARA LI VENÍA TAN JUST TAN JUST ES SEGUIR.

DES CAP D'UN PAREY D'HORES SA MARE JA LA SE'N HAVÍA DE DUR MITX ROSSEGANT. A LA FI ACABÁ'S MENUTS DE TOT, SES CAMES SE CEGAREN, Y EXHALA CRIT:

¡MA MARETA, NO PUCH PUS!

¿HO VEUS? NO M'HAS ENGANADA DE RES.

¡MA MARETA, VOS DICH QUE NO PUCH PUS! ¡AY AQUEIX BRAS QUE'M TENIU, QUE SE ROMP!

¡AY AQUESTES CAMETES MEUES, AQUESTS PEUETS MEUS! ¿QUE NO LOS VEYS QUE'M RATJAN SANCH?

MÉS TE'N MEREYS. NO, Y JO NO'M PUCH ATURAR NI MANCO TORNAR ARRERA... ¡JA M'HAS POSADA DINS UN BON MARRUELL!...
NO RES, ARA MOS TROBAM Á S'ENDRET D'UNA PLAJA: TE PLANTARÉ UNES CASETES Á SA VORERA DE S'AYGO, T'HI DEXARÉ;

Y, SI TU FAS BONDA, NO TE FALTARÁ RES DE LO NECESSARI, PERQUE TON PARE DE DÍA, Y EN SA NIT JO Ó ES NOSTROS COSINS ELS ESTELS, NO TE PERDREM DE VISTA MAY.

PERÒ, ¿Y SI S'ENNIGULA?

PER NIGULS QUE PASSEN, NO S'ATURARÁN DALT SES CASETES: LOS ARRUXAREM.

ERA VER QUE SE TROBAVAN Á S'ENDRET D'UNA PLAJA, UNA PLAJA DE BONES TAYES, UBERTA, LLUNY DE TOT ALBERCH D'HOMOS, ARRECERADA DE MUNTANYES VESTIDES DE PINARS Y DE GARRIGUES.

A'S MITX FEYA UNA TENASSA, QUE SES ONES, BOUETJANT AB S'EMBATOL, BESAVAN LLEUGERES Y AMOROSES: ALLÁ DALT PLANTÁ SES CASETES SA LLUNA, UNES CASETES BLANQUES Y HERMOSES PER DEFORA, PERÒ MÉS BLANQUES Y HERMOSES PER DE DINS.

HEY HAVÍA DE TOT; NO HI FALTAVA UN AMÈN.

ALLÁ HI DEXÁ SA SEUA FIETA, MÉS REGOSITJADA QU'UNA REYNA.

LA MAR NO VA TREURE ALGA PUS PER QUE TENGUÉS BEN CLARA S'AYGO PER NADAR, Y BEN NETA S'ARENA PER PASSETJARSHI, Y JEUREHI SI HI VOLÍA JEURE.

ELS AMBATOLS NO DUYEN MÉS IDEA QUE ATABUXARLI'S VESTIT, FREGARLI SES GALTES, Y JUGAR AB SA SEUA CABEYERA, QU'ERA BEN LLARGA, Y LA DUYA AMOLLADA.

ES NIGULS NO LI TAPAREN PUS SA CARA DE SON PARE Y DE SA MARE: PER MOLTS QUE N'HI HAGUÉS DE VEGADES; Y PER GRAXATS QUE FOSSEN, SEMPRE LI DEXAVAN FORAT Ó RATXILLERA PER HONT REBÍA SA SEUA MIRADA VITENCA Y RESPLANDENT.

SES MUNTANYOLES, PUIGS Y COMALLARS LI TREMETÍAN P'ES VENT MIL FLAYRES Y REMORS, Y LI OFERÍAN FRUYTS SEUVATJES, LO MÉS SANÍTOSOS Y MANGÍVOLS. NO S'HI ACOSTAREN PUS BARRUMBADES, NI MAY HEY RESPLANDÍAN TRONS; NI HI COETJAVAN VERGUES DE LLAMP, NI S'HI AVALOTAVA GENS LA MAR.

ELS AUCELLS CASI NO DORMÍAN PER TENIR MÉS TEMPS DE FERLI MIL CANTADES, SES MÉS GARRIDES QUE SABÍAN: ES MÉS EMPAGAIDORS LA SE MIRAVAN D'ENFORA TOT EMBADALITS Y ALEVATS;

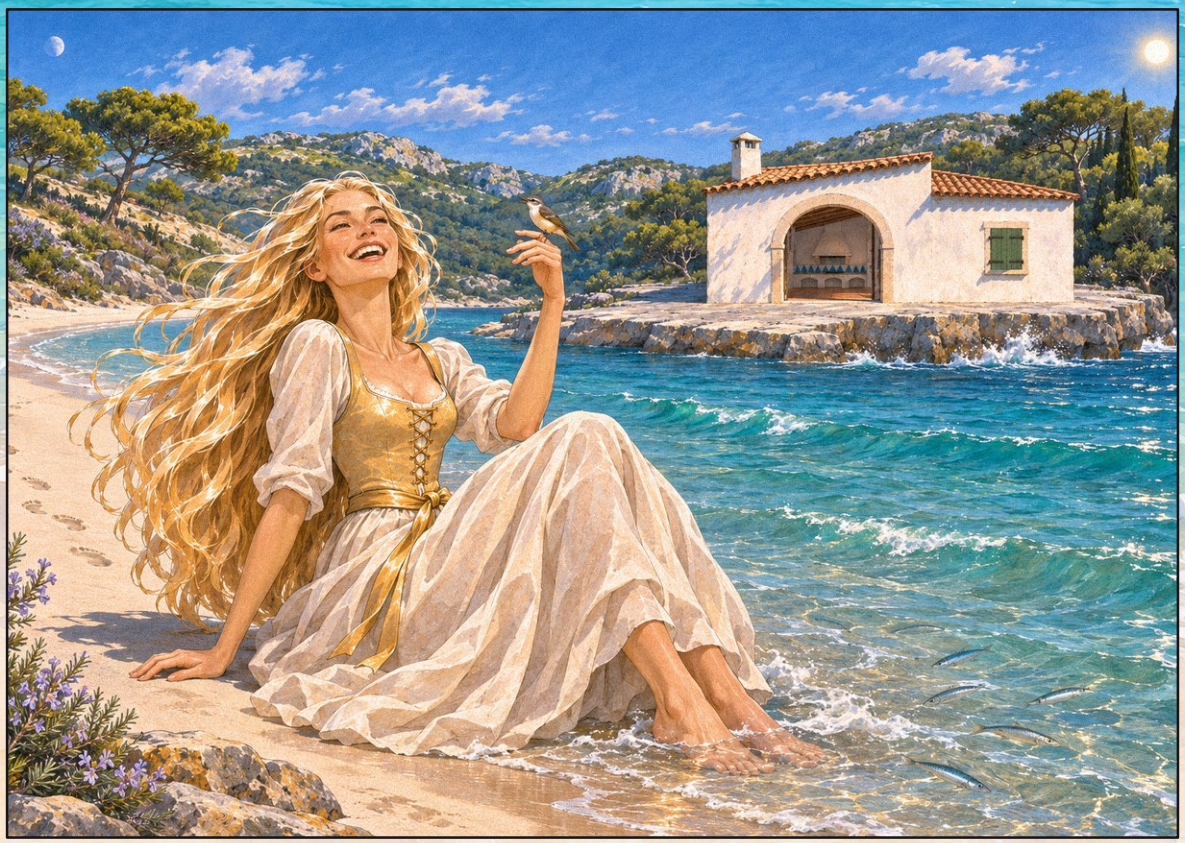
ES MÉS ATREVITS NO TENÍAN ATURAY VOLETETJANT ENTORN SEU, Y SE POSAVAN DEMUNT ES SEU CAP, DALT SES SEUES ESPATLES Y DINS SA SEUA METEXA MÁ.

ES PEXOS, LLUENTS Y LLAMBRINERS, TREYEN ES CAPET Á FLOR D'AYGO PER CONTEMPLARLA MÉS Á PLER, Y VOS ASSEGUR QUE LA S'HI MIRAVAN ARREU; PEGAVAN MIL FUES Y ENFUYTES; ERAN COM Á LLAMPONS ANANT Y VENINT PER ENTRETENIRLA Y FERLA RIURE; SE DEXAVAN AGAFAR D'ELLA, Y XALAVAN DE BO COM SE VEYEN DINS SES SEUES MANS.

Y ALLÁ TOTA SOLETA, EN AQUELLA PLAJA RIOLERA, AB AQUELLS PUIGS Y MUNTANYOLES QUE L'ARREDOSSAVAN, AB SES ONES QUE LI BESAVAN ES PEUS,

AB TANTS D'ABRES, Y FLORS, Y PEXOS, Y AUCELLS, Y LA MAR, Y EL CEL BLAU QUE L'EMBADALÍAN, Y SOBRE TOT AB SON PARE Y SA MARE QUE NO LI LLEVAVAN ELS UYS DE DEMUNT Y CUYDAVAN Á PERDRE'S SENY AB ELLA, SE PASSAVA LA DONA SA VIDA MÉS XALESTA Y ENTRETENGUDA QU'HAJA PASSADA NINGÚ MAY.

Y HEU DE CREURE Y PENSAR QUE DES CAP DE TEMPS EL REY D'AQUELLS PARATJES, UN DÍA DE PRIMAVERA, CASSANT CASSANT, SENSE VOLER, SE FEU ENFORA DELS ALTRES CASSADORS,

Y DEVERS MITJÁN CAPVESPRE SE TROBA DEMUNT UN PUIG D'HONT SE DESTRIAVA DE LO MILLOR TOT ES BADIU D'AQUELLA PLAJA.

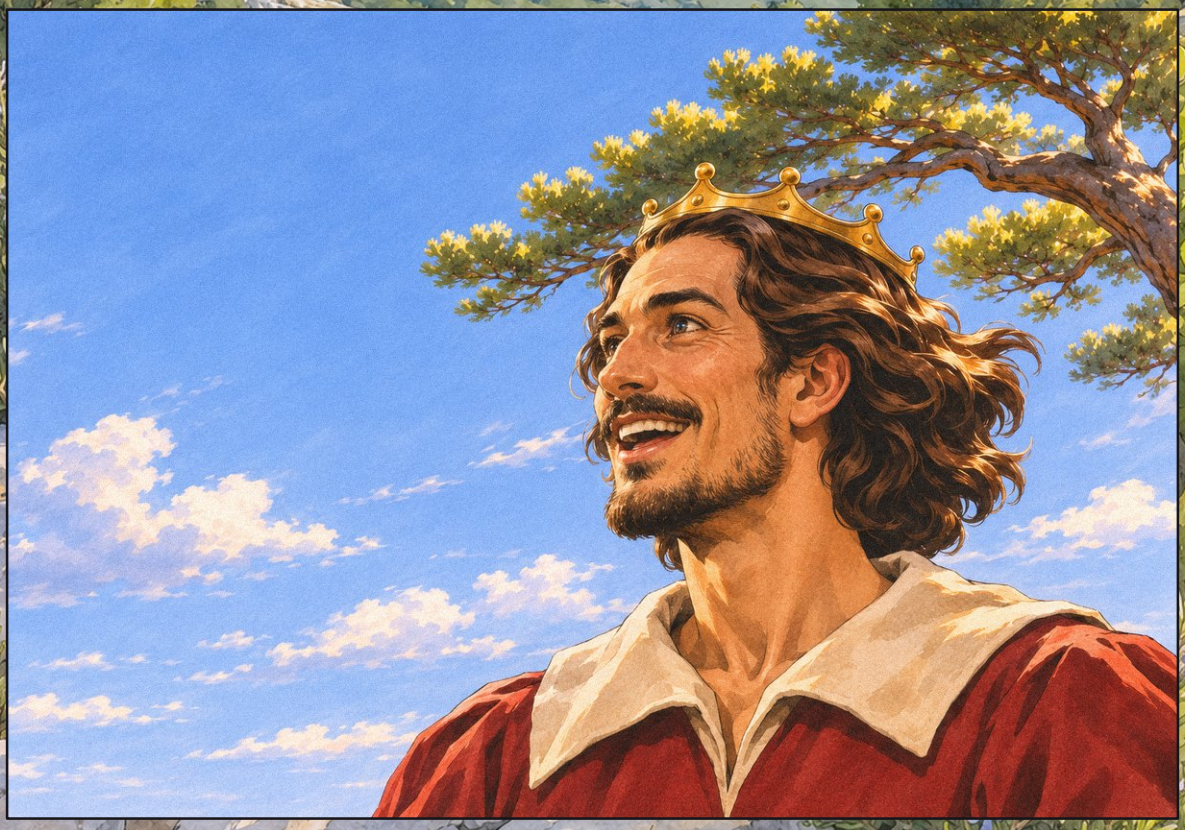
JA HI HAVÍA UNA PARTIDA D'ANYS QUE NO HI ERA ESTAT, Y FONCH LO METEIX QUE SI NO L'HAGUÉS VISTA MAY.

¡O QUE LI AGRADAREN TANTS DE PUJOLS, MUNTANYOLES Y COMALLARS; QUE CON QUE LI RENDISSEN HOMENATJE, AGENOYATS EN ES SEUS PEUS, TOTS VESTITS DE VERDOR, PLENS DE VIDA, D'AROMES Y D'AUCELLS.

¡QUE LI VA VENIR DE NOU LA MAR, COM LA VEYA TAN BLAVA, TAN RIOLERA, TAN BELLUGADISSA, TAN AMATENT, AB AQUELLA ENTRADA TAN ATREVIDA Y AYROSA QUE FEYA DINS SA TERRA, LO METEIX QUE SI SE FOS ACOSTADA PER PODERLI DIR DE MÉS APROP: DEU LO GUARD, SENYOR REY.

MIRA QUI MIRA, AFINA AQUELLES CASETES BLANQUES QUE LLUÍAN Á'S MITX DE SA PLAJA, Y QUE D'ALLÁ DALT PAREXÍA QU'ESTAVAN DINS MAR.

¿QUE DIANTRE SON AQUELLES CASETES? MAY LES HI HAVÍA REPARADES. JA LES VUY JO VEURE D'APROP.

DIT Y FET, S'HI ESPITXA AB UNES BONES PASSES, Y NO SE DONAVA RAÓ Á N'ELS UYS MIRANT UN COP ELS ABRES, UN COP S'HERBEY Y SES FLORS, UN COP LA MAR; PERÒ ENCARA LO QUE LI ROBAVA MÉS SES MIRADES ERAN SES CASETES BLANQUES, QUE, COM MÉS S'HI ACOSTAVA, MÉS VEYA QUE'U ERAN GRANS Y HERMOSES, Y QUE PER FORSA HI HAVÍA D'ESTAR QUALCÚ DE QUI HI HA DALT.

HEY ARRIBA, Y VEU QU'ESTÁN DEMUNT UNA TENASSA, AB UNA CARRERA, VOLTANT VOLTANT, DE SIS Ó SET PASSES D'AMPLE, AHONT ARRIBAVAN ELS ESQUITS, PER POCH QUE SES ONES S'ALSURASSEN.

ENCARA NO HI VA ESSER, COM Á SA BANDA QUE HI FEYA OMBRA, SURT Á N'ES PORTAL SA FIA DEL SOL Y DE LA LLUNA, AB UNA FILOA D'OR EN ES COSTAT Y UN FUS D'OR AB SES MANS, FILA QUI FILA.

COM EL REY LA SE VA VEURE DEVANT, TAN BELLA DONA, TAN GENTIL, TOTA RESPLANDENT D'ENCANT Y GALANÍA, QUEDÁ SENSE POLSOS, ABITLAT.

VOS ASSEGUR QUE NO PIPELLETJAVA; COM QUE LA S'HAGUÉS DE MENJAR AB SA VISTA. NO LI LLEVÍA FER RES PUS QUE MIRARLA, Y TORNARLA MIRAR; Y LI PAREXÍA QU'ELS SEUS UYS NO N'HAVÍAN D'ESTAR ASSACIATS MAY.

COM ELLA EL VA VEURE TOT EMPANTANAT Y FERIT L'Á, L'ESCOMET TOT D'UNA:

¡BONES TARDES TENGA, SENYOR REY! ¿VOSSA REAL MAJESTAT PER AQUÍ? ¿Y QUIN VENT L'HA DUYT?

¡QUE S'ACOST, Y SEURÁ Á LA FRESCA, EN AQUESTA OMBRA! ¡QUE VENGA Y DESSUARÁ!... QUE BE'S VEU QUE DU UNA BONA SOLEYADA DEMUNT.

LI TREU UNA CADIRA, EL REY S'HI ACOSTÁ Y SE VA ASSEURE, TOT ENLLUERNAT, EMBARBOLLANT PARAULES, ESPRESSANTSE NOMÉS Á REDOLS...

NO SE'N PORÍA AVENIR DE S'HERMOSURA Y DE SA GALANÍA DE AQUELLA ATLOTA. NO N'HAVÍA VISTA CAP MAY, NI CREYA POSSIBLE QUE SE'N TROBÁS UNA ALTRE QUE LI ARRIBÁS DE CENT LLEGOS. ELLA, PER SORTIR D'AQUELLS EMBLEVINS, SE VA TREURE AQUESTA:

ALLÁ DEVANT HEY HAVÍA UNA CISTERNA, AB UN COLL DE PEDRA MABRE TOT D'UNA POSSA, AB UN POAL DE PLATA DEMUNT.

POALET, TREU AYGO P'EL SENYOR REY.

ENCARA NO'U VA HAVER DIT, COM ES POAL PEGA CAPFICÓ DINS SA CISTERNA, Y SURT BEN AL RASET, Y SE'N VA DINS SES MANS DEL REY.

EL REY BEGUÉ FINS QUE VA TENIR SET, Y ES POAL SE'N TORNÁ, TOT MES, DEMUNT ES COLL DE SA CISTERNA.

LLAVÒ SÍ QUE HI ESTAVA EL REY ASTORAT Y FORA DE SÍ. SE PASSAVA SA MÁ P'ES FRONT, Y SE PAUPAVA PER ASSEGURARSE DE QU'ALLÒ NO ERA UN SÒMIT, TAN GROS HO TROBAVA.

ARA QU'HA BEGUT, M'HA DE DIR DE QUÈ VOL BERENAR, PERQUE JA N'ES BEN HORA, Y ES SEGUR QUE, POTOYANT PER AQUESTES MUNTANYES, HA APLEGADA TALENT.

PER AMOR DE DEU SÍA, NO SOM CAPÁS DE MENJAR RES.

JUST UNA BOCINADA: SOLS QUE TAST QUALQUE COSA. NO VUY QUE SE PUGA DIR QU'EL SENYOR REY ES VENGUT EN AQUESTA CASA, Y NO MÉS LI HAN DONADA AYGO FRESCA.

TOT ESTÁ PER REBUT.

JO NO M'ENTENCH EN CUMPLIMENTS, Y QUE'M PERDÓN. MENJARÁ PER SA TALENT QUE TENDRÁ: DIGA QUE VOL.

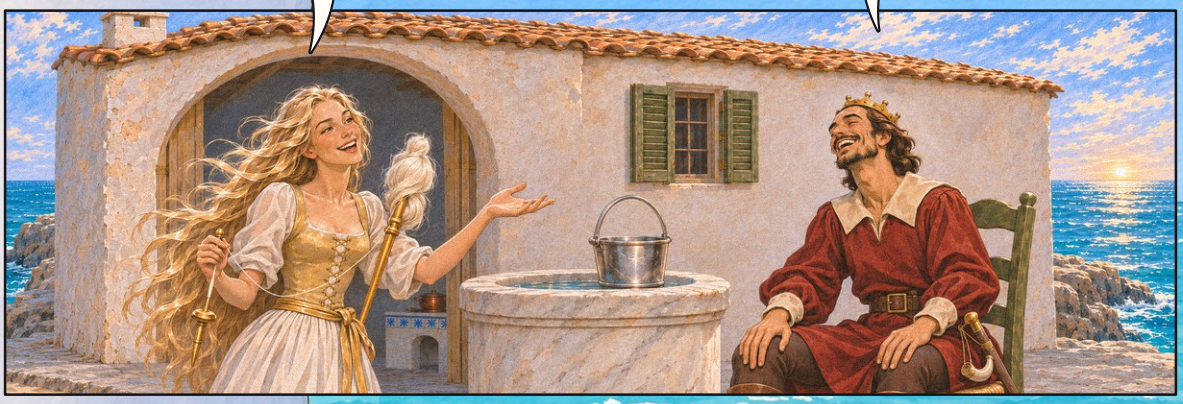

EL REY SES DERRERES QUE TENÍA AB SO MENJAR; PERÒ, COM VA VEURE QU'ELLA S'HI POSAVA TAN FORTA, NO LA VOLGUÉ FER FELLONA.

NO RES, SOLS PER DARTE GUST, PEGARÉ UNA BOCINADA. TREU LO QUE VULGUES: SÍA LO QUE SÍA, PER FORSA HO HE DE TROBAR SABORÓS DE TOT; BASTA Y PROU VENGA DE SA TEUA MÁ.

¿LI AGRADARÍA UN POCH DE PEIX FRIT?

VENGA PEIX FRIT.

AQUÍ ELLA, SENSA MOURE SE DE DEMUNT ES PORTAL Y SENSE DEXAR SA FILOA, COMENSA AQUEST CAP DE FIL.

CARBONET, POSET DINS ES FOGONET.

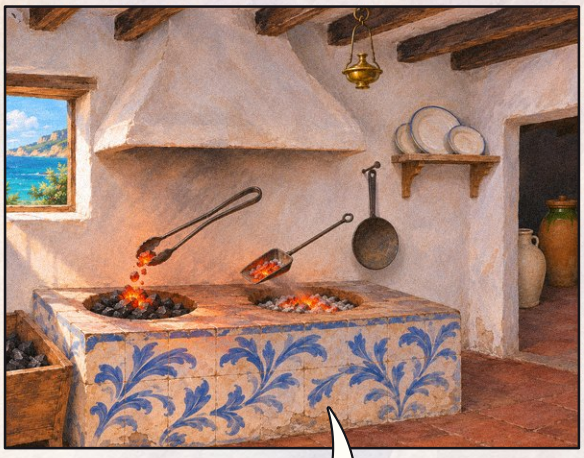

Y ES CARBÓ PEGA ENFUYTA DE DINS SA CARBONERA, Y, TRICH, JA ESTÁ DINS ES FOGÓ, Y DIU:

SENYORETA, JA HI SOM.

ARMOLLETES Y PALETA, DESCOLGAU ES FOQUET, Y DUYS SES BRASETES DEMUNT ES CARBONET.

Y SES ARMOLLES Y SA PALA PEGAN ENFORINYADA Á N'ES FOCH COLGAT, TIRAN SES BRASES DEMUNT ES CARBÓ, Y DIUEN:

SENYORETA, JA LES HI TÉ.

VENTADORET, VENTA BEN DEPRESSA EN ES CARBONET FINS QU'ESTIGA BEN ENCÉS.

Y ES VENTADORET, TRECA-TRECH, TRECA-TRECH, VENTA QUI VENTA, QUE CUYDAVA Á FER UY. AVIAT TENGUÉ'S CARBÓ ABLAMAT, QUE FEYA FLAMARADETA, Y DIU:

SENYORETA, JA ESTÁ ENCÉS.

PELLETA, POSET DEMUNT ES FOGONET, Y TU, SATRIETA, ABOCA OLIET DINS SA PELLETA.

Y SA PELLETA, QU'ESTAVA PENJADA Á UN CLAU, GICH, SE DESPENJA, Y SE PLANTA DEMUNT ES CALIU ABLAMAT, Y DIU:

ENCARA NO HAVÍA UBERTA BOCA, COM SA SATRIETA SURT DE DINS ES REBOST VOLANT FINS Á S'ENDRET DE SA PELLA, Y, GLECH GLECH, HEY RATJA OLI Y MÉS OLI, LA DEXA PROP DE MITJA, Y SE'N TORNA DIENT:

AL PUNT S'OLI COMENSA Á FER XIU XIU, Y FUM PER LLARCH, Y AVIAT EL SENTIREN, QUE DEYA:

SENYORETA, JA BULL.

AQUÍ ELLA TIRA SA FILOA, Y EL REY LA VEU QUE SE'N VA TOT DRET Á N'ES FOGONS: PLANTA UNA MÁ DINS SA PELLA, Y SURTEN CINCH PAGELLS FRITS, QUE CADA UN VALÍA UN SOU:

LLAVÒ HI PLANTA S'ALTRE MÁ, Y SURTEN CINCH MOLLS, FRITS TAMBÉ, QUE VALÍAN, NO UN SOU, SET SOUS CADA UN.

¡VAJA QUINS CINCH PAJELLS, QUINS CINCH MOLLS! NO PONDER GENS: HAURÍAN FET ROMPRE UN DIJUNI Á UN SANT, SÍ ES SANTS NO FOSSEN TAN FORTS EN ES DIJUNAR.

PELLETA, LLEVET DE DALT ES FOCH; Y TU, CANYEMET, VINA Á AXUGARME SES MANETES.

Y LES VA TREURE DEGOTANT, DE DINS S'OLI BULLENT, PERÒ SENSE CAP CREMAYONADA NI BOFEGUETA, TAN FRESQUES, TAN HOMILS, TAN HERMOSES, TAN NETES, COM SI LES TRAGUÉS DE DINS AYGO DE ROSES.

SA PELLETA SE LLEVA DE DALT ES FOCH, ES CANYEMET LI AXUGA SES MANS, Y ELLA DIU, PRENINT ALTRE VOLTA SA FILOA:

TAULETA, VESTEN DEVANT EL SENYOR REY; TOVAYETES, ESTENEUVOS DEMUNT SA TAULETA;

PLATETS, TASSONET, FORQUETA, SALERET, TORCABOQUETS, GUINAVETETA, PANET, OLIVETES, POSAUVOS DEMUNT SES TOVAYETES EN ES LLOCH QUE VOS PERTOCA.

Y SA TAULETA, ZAS, SE PLANTA DEVANT EL REY, S'HI ESTENEN DEMUNT SES TOVAYETES, Y SE'N VENEN, VOLANT COM ESTELS, EMPENYENTSE PERQUE TOTS VOLÍAN ARRIBAR PRIMER,

DOS PLATETS D'OBRA FINA, UN DINS S'ALTRE, UN TASSONET DE CRESTAY, UNA FORQUETA DE PLATA, UN SALERET D'OR, UN TORCABOQUES DE FIL, NET COM LES FLORS, PLEGAT AB TRES CAYRES, UNA GUINAVETA QUE S'HI PORÍAN MIRAR DE LLUENTA QU'ERA, UN PANET DE XEXA BLANCH BLANCH Y BEN ESTÚFADET, Y UN PLATET D'OLIVES, VERDES, MOLSUDES, LLUENTES, COM AMETLONS DE GROSSES. CADA COSA SE POSAVA EN ES LLOCH QUE LI ESTABLÍA, Y ENCARA NO S'HI ERAN POSADES, COM DEYEN:

PELLETA, ABOCA ES PEXET, Y ALERTA Á FER CAP GOTA.

SA PELLETA PREN EL VOL, Y COM ES BEN Á S'ENDRET DES DOS PLATETS, ZAS, SE GIRA EN SECH DEMUNT DEVALL, Y ES CINCH PAGELLS, ES CINCH MOLLS Y TOT QUANT D'OLI HI HAVÍA PEGAREN DINS ES PLAT DE DEMUNT, Y NO VA CAURE DEFORA NI UNA GOTINEUA QUE VA ESSER UNA GOTINEUA.

SENYORETA, JA ESTÁ ABOCAT,

DIU SA PELLA, Y SE'N TORNA EN ES SEU CLAVET, Y S'HI PENJA.

SENYOR REY, QUANT TENGA GUST.

EL REY ESTAVA AB SOS CABEYS DRETS DE VEURE TOT ALLÒ, TENÍA PELL DE GALINA, NO SABÍA QUE LI PASSAVA.

DIU UN PARE NOSTRO, SE SENYA,

XAPA'S PA, PREN SA FORQUETA, AFITORA UN PAGELL, EL TASTA, Y NO SE RECORDÁ D'HAVER MENJADA COSA MÉS SABOROSA MAY. ¡JA'U CRECH QUE'L S'ACABÁ, Y AVIAT!

ELL EN VA PENDRE UN ALTRE Y UN ALTRE, Y... FINS QUE N'HI HAGUÉ CAP. LLAVÒ QUEDAVAN ES MOLLS: ¡ES MOLLS SÍ QUE'N FEYEN DE MENJERA!

L'HOMO ESTAVA INCORREGUT D'HAVERLOS D'ENVESTIR, HAVENT GASTADA AQUELLA PARAULA: NO TENCH TALENT. BEUBETJA UNA MICA, TOT PENSATÍVOL. ELLA SE'N TEM, Y JA LI DIU:

L'HOMO COBRA CORATJE, N'AFITORA UN, LI DONA CLAU, Y, SI SABOROSOS ERAN ESTATS ES PAGELLS, MOLT MÉS HO FOREN ES MOLLS. ¡O QUINA MENJA MÉS ESQUISIDA!

Y ¿QUE ME'N DIREU? ELL COM SE'N VA HAVER CALAT UN, SE'N CALÁ UN ALTRE Y UN ALTRE, Y LOS SE CALÁ TOTS CINCH.

¡O SENYOR REY! ¡SAB QUE M'HI HA FETA DE CONTENTA! AXÒ ES LO QUE M'AGRADA Á MÍ, QUE S'HO ACABIAN: ¡QUE NO'M VENGAN AB FITOL-LOS!

JA ERA HORABAXA, Y EL REY VA VEURE QUE NO HI PORÍA FER GAYRE PUSSES PER ALLÁ, PERQUE SI SA FOSCA L'APLEGAVA DEVERS AQUELLA PLAJA, N'HI HAURÍA DE RAONS PER TORNARSEN.

¡QUE LI SERÍA VENGUT DE BE QUE'S SOL, ABANS DE PONDRE SE, HAGUÉS QUEDAT EN LÁ COM SA JAYA MIQUELA, MALDEMENT FOS ESTAT SET Ó VUYT HORES, PERQUE'S TEMPS LI PASSAVA Y NO SE'N TEMÍA, CONTEMPLANT AQUELLA ATLOTA Y RALLANT AB ELLA.

LO QUE LE HI ESBORROSSONAVA TOT, ERA ESSER CASAT, Y NO S'ATURAVA DE DIR, ENTRE SÍ METEIX:

SI LA REYNA SE MORÍS, ¡DEU LI DO MOLTS D'ANYS DE VIDA! NO HI HA VEL, ME CASAVA AB AQUESTA.

L'HOMO NO PORÍA COMPENDRE COM DIMONTRE HI HAVÍA ALLÁ AQUELLES CASETES, COM HEY PORÍA ESTAR TOTA SOLINA AQUELLA ATLOTA, SA MÉS DESCANSADA DEL MON, Y TAN BEN SERVIDA SENSE CAP CRIAT NI CRIADA.

JA HI ESTAVA MAL Á PLER, Y EN TENÍA DE MALDECAPS SOBRE QUÍ PORÍA ESSER, DE QUINA NISSAGA DEVÍA VENIR, QUINS DEVÍAN ESSER ES SEUS PARES.

BE LA PREGUNTÁ Y LA TORNÁ PREGUNTAR SOBRE AQUEST PUNT; PERÒ TOT VA ESSER TEMPS PERDUT, PERQUE TANTES VOLTES COM LI DEMANÁ DE QUINES GENTS VENÍA, TANTES VOLTES VA RESPONDRE:

MA MARE N'ES BLANCA
MON PARE N'ES ROS:
DE LA MEUA BOCA
NO HAUREU PUS RAÓ.

Y NO LA VA PODER TREURE D'AQUÍ, Y SE'N HAGUÉ D'ANAR... SENSE RES EN ES FUS.

ES SOL JA ERA POST Y RE-DE-POST COM TROBÁ'S CASSADORS, QUE JA COMENSAVAN Á TENIR ANSIA D'ELL DE CASTA FORTA, Y JA ERAN PARTITS Á CERCARLO.

ARRIBA AB ELLS Á CA-SEUA, Y NO POGUÉ ESTAR QUE NO DIGUÉS Á LA REYNA:

Y LI CONTA FIL RANDA TOT LO QUE LI HAVÍA SUCCEIT Y HAVÍA VIST DINS AQUELLES CASETES BLANQUES.

SE'N VA TOT D'UNA DINS SA CUYNA, Y SE POSA Á DIR:

HALA, CARBÓ, POSET DINS ES FOGÓ; VENTADOR, VENTA; PELLA, POSET DEMUNT ES FOCH; SATRÍA, ABOCA OLI DINS SA PELLA... ¡HALA, ESPEDIU, FORA SON! ¡HALA DICH!

BE VA CRIDAR, PERÒ NI'S CARBÓ SE VA MOURE DE DINS SA CARBONERA, NI ES VENTADOR SE VA BATEGAR GENS, NI SA PELLA SE DESPENJÁ DES CLAU AHONT ESTAVA PENJADA, NI SA SATRÍA SORTÍ DES REBOST, NI UN FÒTIL MORT.

¿HO VEUS?
¿HO VEUS?

LA REYNA, LLUNY DE DONARSE PER PERDUDA, SORTÍ AB AQUESTA:

ES QU'ES SA PRIMERA VEGADA, Y NO LES TENCH CRIADES Á SES COSES. TOT VOL CREMARHI OLI: DEXEM HI PEGAR AB TEMPS, Y VEURÁS TU.

CRIDA SES CRIADES, Y LES DIU:

POSAUME FOCH EN ES FOGÓ Y SA PELLA DEMUNT AB S'OLI CORRESPONENT PER FREGIR CINCH PAGELLS Y CINCH MOLLS; Y, EN COMENSAR Á BOLLIR, DIGAUMHO.

EL REY BE L'ESTIRAVA QUE'U DEXÁS ANAR; PERÒ ELLA, HO VOLGUÉ ARRIBAR Á S'ENFRONT.

COM SES CRIADES ANAREN Á DIRLI QUE S'OLI JA BOLLÍA, SE PLANTA DEVANT ES FOGONS, S'ARROMANGA FINS EN ES COLZOS, Y PLAF ENTIMA SES MANS DINS S'OLI BULLENT;

Y VOS ASSEGUR QUE LES HI VA TREURE BEN AVIAT, PERÒ JA NO S'ESCAPÁ D'UNA BONA CREMAYONADA.

BE N'HI POSAREN DE VERMEY D'OU Y DE COQUES DE CRESPINELLA:

LA COSA VA PENDRE TAN MALEMENT, Y LI VA CAURE TAN AVALL ES NO HAVER SABUT FER LO QU'HAVÍA FET SA FADRINETA DE SES CASETES BLANQUES, QUE FOREN DOS MALS QUE SE DONAREN SES MANS CUANTRE ELLA,

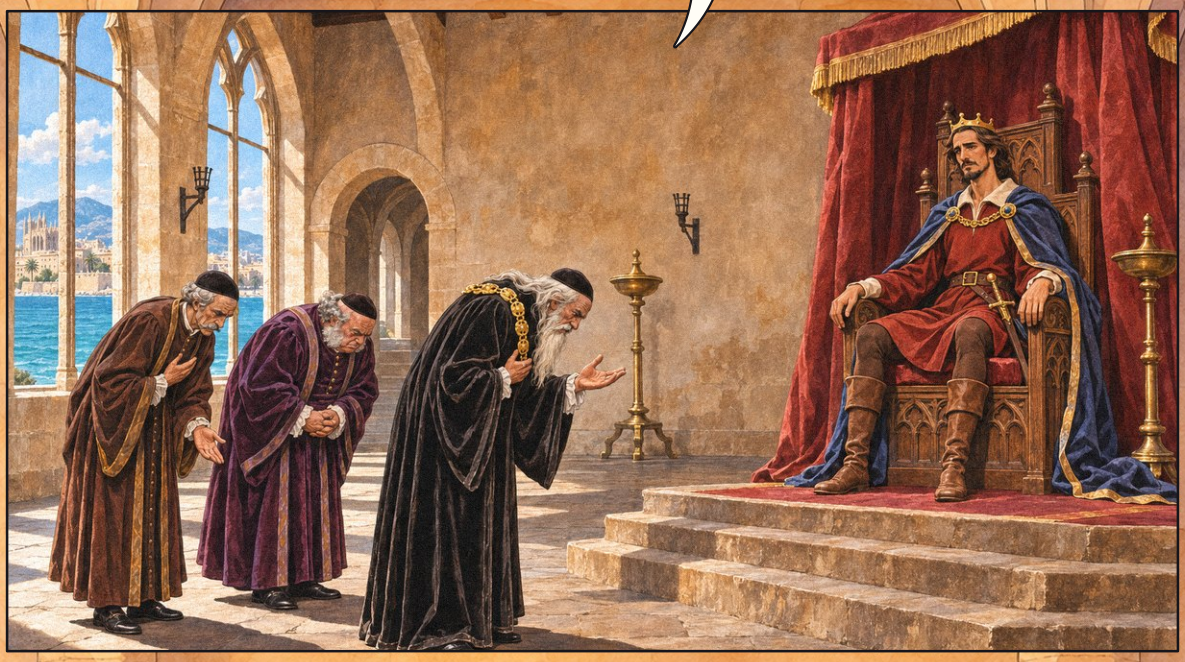
Y DINS QUATRE DÍES LA SE'N VAREN HAVER DUYTA AL ALTRE MON, Y TOTHOM PLORS Y DESCAPDELL.

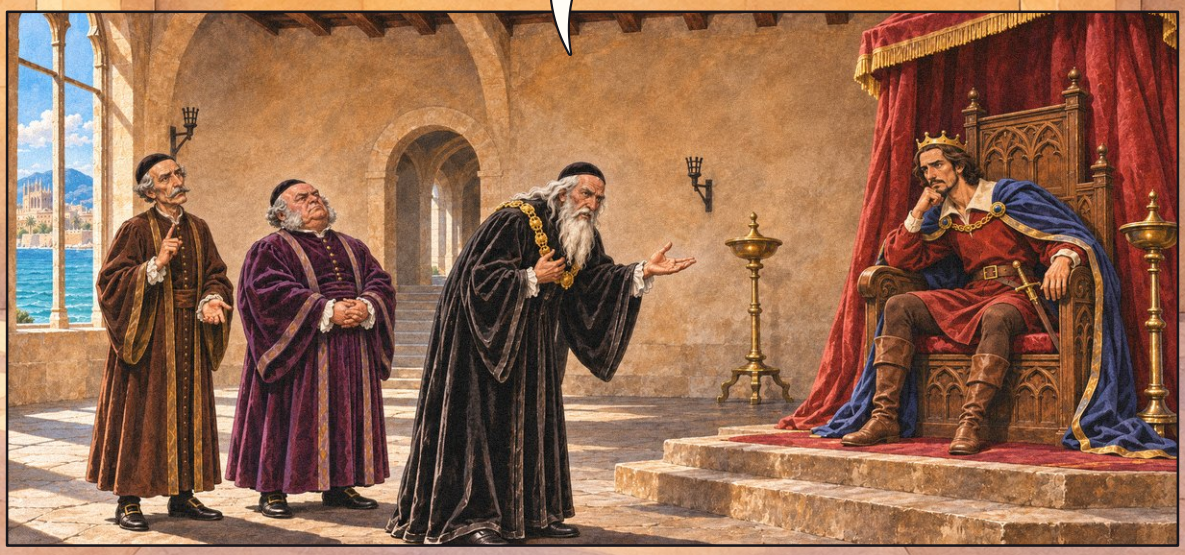
DES CAP D'UN ANY ES NOBLES SE PRESENTAREN Á N'EL REY, Y LI DIGUEREN:

SENYOR REY, SE FA PRECÍS QUE SE TORN CASAR.

VOSSA REAL MAJESTAT JA'U VEU: LA REYNA, AL CEL SÍA ELLA Y TOTS LOS MORTS, NO LI DEXÁ CAP FIY, QUE PUGA DUR SA CORONA ES DÍA QUE VOSSA REAL MAJESTAT FALT, DEU LI DO MOLTS D'ANYS DE VIDA.

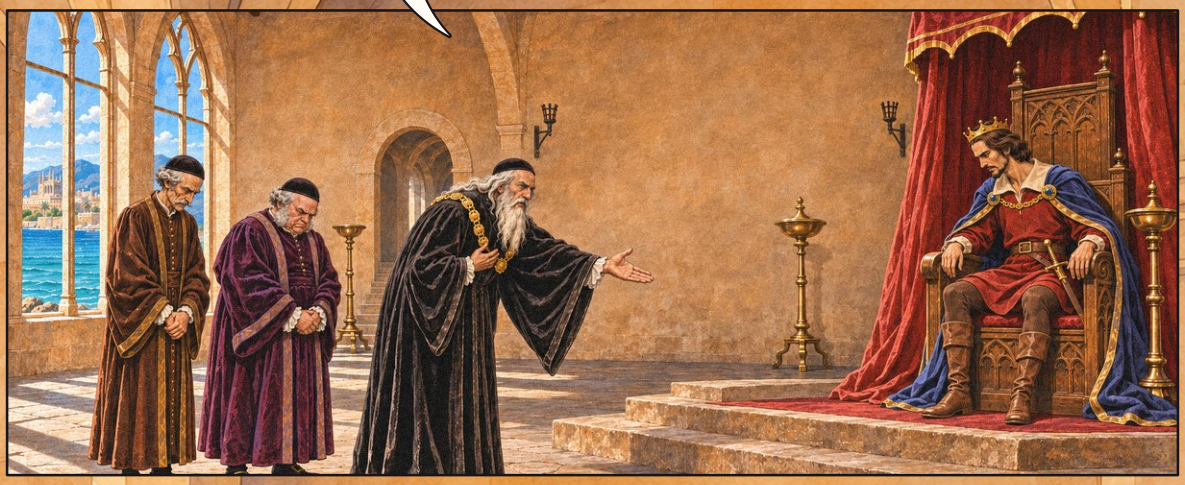

PERQUE JA'S SAB: Ó PREST Ó TART, LA MORT Á TOTS MOS APLEGA, NO'N DEXA CAP PER LLAVOR.

ARA BE, PER JOVE QUE SÍA VOSSA REAL MAJESTAT Y PER ANYS QUE VISCA, QUE MAY SERÁN TOTS ES QUE NOLTROS VOLDRÍAM, VENDRÁ UN DÍA QUE TAN METEIX S'HAURÁ DE MORIR,

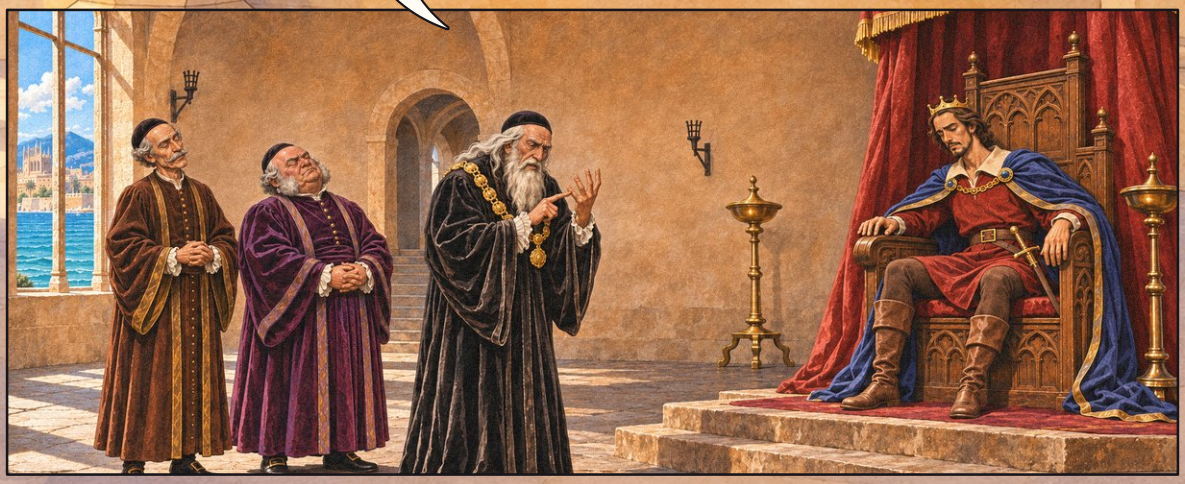
¿Y QUE SERÍA DE NOLTROS SI AQUEST DÍA L'APLEGAVA SENSE CAP FIY Á NE QUÍ DEXAR SA CORONA?

¿QUE SERÍA DE NOLTROS Y DEMÉS VASALLS SENSE UN REY QUE MOS COMANDÁS, QUE FES JUSTICIA Á TOTHOM, QU'ANÁS AJUDA Á N'ES PETITS, QUE CAPTURÁS ES DOLENTS, Y QUE MOS FES FER UN COS CONTRA TOTS ES NOSTROS INIMICHS?

VOSSA REAL MAJESTAT JA'U VEU: AXÍ NO POREM ESTAR, SE FA PRECÍS QUE SE TORN CASAR.

VEJA QUINA ES S'ATLOTA QUE MÉS LI AGRADA, Y QUE HI FASSA VÍA: LO QUE S'HA DE EMPENYORAR, QUE SE VENGA.

EL REY TROBÁ QUE TENÍAN RAÓ, Y TOT D'UNA LI VENGUÉ Á LA MEMORIA AQUELLA FADRINETA DE SES CASETES BLANQUES VORA MAR.

ALLÒ ES UNA ATLOTA, QUE'N VAL DE MILIES: VAL TOT QUANT PESA Y SET VEGADES MÉS. CAP N'HI HA QUE M'AGRAT TANT NI D'UN BON TROS.

PERÒ'S MAL ES QUE NO SÉ D'HONT ES SORTIDA, NI AHONT ES NADA: NO MÉS SÉ QU'ES S'ATLOTA MÉS GUAPA, AGUDA Y GALANXONA QU'HAJA VISTA MAY.

JA NO ES POSSIBLE QUE N'HI HAJA UNA ALTRA QUE M'AGRAT MÉS NI TANT:..

¡SI AL MANCO SABÉSSEM DE QUÍ ES FIA! PERÒ NO'U SABEM, NI ELLA'U VOL DIR PER CAP VENT DEL MON.
BE LE HI VAIG DEMANAR, PERÒ NO VAIG PODER TREURE EN NET MÉS QUE SA MARE ERA BLANCA Y SON PARE ERA ROS, Y FET SI'T VOLS FER.

SOBRE TOT, NO HI HA QUE FER CONTES D'ELLA, MENTRES NO S'ESPLICH MÉS CLAR;

PERQUE ¿QUE DIRÍAN ELS ALTRES REYS, QUE DIRÍAN ES MEUS VASALLS, SI ME CASAVA AB UNA ATLOTA QUE NO SABEN D'HONT SURT, NI QUI ES SON PARE Y SA MARE?

¡ME MOURÍAN UN RENOU FEREST! ¡SERÍA UNA AFRONTA PER MÍ Y PER ELLS!

VAJA, NO HI HA RES QUE FER AB ELLA; NO HI HA QUE PENSARHI PUS.

VEENT EL REY QUE EN CAP MANERA PORÍA CASARSE AB SA QUE VOLÍA, COMANÁ Á N'ES NOBLES DE LA CORT QUE N'HI CERCASSEN UNA:

ELLS LI VAREN TREURE SA FIA D'UN COMTE VEYNAT, MOLT GRAN SENYOR.

EL REY VA DIR QUE SÍ, Y LOS ENVIÁ Á DEMANARLA: ES COMTE HI VENGUÉ Á BE, TORNAREN AB S'ATLOTA,

Y SE VA FER ES CASAMENT; Y NO'N FALTAREN D'ALIMARES Y DE SARAU.

DES CAP D'UN PAREY D'ANYS UN DÍA EL REY, CASSANT CASSANT, COM SE'N VA TÉMER, SE TORNA TROBAR DEMUNT AQUELL PUIG D'HONT DESTRIAVAN TAN BE TOT ES BADIU D'AQUELLA PLAJA ENCANTADORA Y AQUELLES TRAYDORES CASETES BLANQUES.

ESTENDREHI LA VISTA EL REY, Y REVERDIRLI TOTES SES NAFRES DE S'ALTRE PICH, FOU TOT U.

SE VA PRESENTAR COP EN SECH DINS SA SEUA MEMORIA AQUELLA FADRINETA AXÍ COM LA VA VEURE SA PRIMERA VEGADA,

FILANT AB UNA FILOA D'OR EN ES PORTAL DE SES CASETES BLANQUES, AB SES ONES EN ES SEUS PEUS QUE LI FEYEN FESTA;

Y AQUÍ TOTS ES SEUS BON PROPÒSITS SE'N ANAREN EN ORRI, ES SEU SENY QUEDÁ TÉRBOL, Y UNA FORSA CONTRA LA QUAL VA CREURE QUE NO HI VALÍA POSAR PEU FITER, EL SE'N VA DUR PER AVALL P'ES TOMBANT D'AQUELLS PUJOLS Y MUNTANYOLES TOT DRET Á SES CASETES BLANQUES;

Y NO S'ATURÁ FINS QUE HI VA ESSER DEVANT, Y VA HAVER VISTA SA FIA DEL SOL Y DE LA LLUNA, QUE FILAVA AB SA FILOA D'OR Á SA CARRERA, JUST DEVORA S'AYGO.

SI HERMOSA Y GENTIL L'HAVÍA TROBADA S'ALTRE PICH, MOLT MÉS LA HI TROBÁ ARA.

TAL FONCH ES SEU ASTORAMENT COM LA SE VA VEURE DEVANT, QUE ROMANGUÉ FERIT L'Á, SENSE PODER DONAR PASSA, TOT EMBABAYAT.

SA PITXORINA SE'N TEM, Y JA L'HA ESCOMÉS.

¡SENYOR REY! ¿VOSSA REAL MAJESTAT PER AQUÍ ALTRE VOLTA? ¿Y QUIN VENT L'HA DUYT? ¿COM SE CAMPA?

¡VAJA, QUE S'ACOST!... QUE S'ACOST, Y SEURÁ, MALDEMENT NO MÉS SÍA UNA ESTONETA. AXÒ NO VOL DIR QUE, SI HI SEU MOLT, NO'M FASSA MÉS PLER.

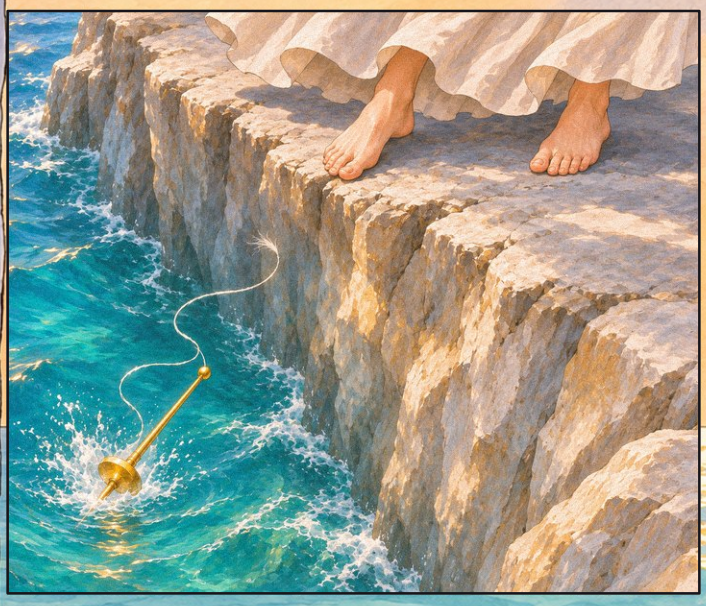

LI TREU UNA CADIRA, ELL S'ASSEU, Y ELLA JA TORNA PENDRE'S FILAR, RALLANT P'ES COLZOS, Y DRETA COM UN FASSER, JUST EN ES CANTELL DE SA TENASSA, FILA QUI FILA,

Y VENGAN AGUYERS Y MÉS AGUYERS, TAN BONS Y TAN LLARCHS, QUE CADA PICH ES FUS, CUYDANT ESTELLARSE FENT SA BALLARUGA, AB SO TENRUM FERÍA SES ONES.

ASSETSUAXÍ, SENSE VOLER Ó AB DRET SENY, LI DONA SA VOGADA TAN FORTA, QUE LI CAU DINS MAR.

¡AQUEST BENEYT DE FUS! AHONT SE'N HA HAGUT D'ANAR Á PEGAR UN CAPFICÓ?

¿Y ARA COM HO FARÁS?

¡JESÚS, QUE D'AVIAT SERÁ FORA!

RESPÒN ELLA, Y PEGA CRIT:

GUINAVETETA, VINA ME TAYARÁS SA MANETA, PERQUE M'HA D'ANAR Á TREURE'S FUSET QUE M'HA CAYGUDET Á LA MAR.

ENCARA NO'U VA HAVER DIT, COM SE'N VE VOLANT SA GUINAVETA, Y, ZAS, LI TAYA SA MÁ;

SA MÁ PEGA CAPFICÓ DINS S'AYGO Y AL PUNT SURT AB SO FUS,

PREN SA FUA CAP Á N'ES BRAS, TOCÁ, Y ROMANGUÉ CONFEGIDA COM SI MAY L'HAGUESSEN TAYADA;

Y LA DONA SEGUÍ FILANT Y RALLANT LO METEIX D'UN CADELLET DE MOLÍ.

EL REY SE MIRAVA TOT ALLÒ AB UNS UYS QUE LI CUYDAVAN Á BOTIR, COM UN ENCENSAT, SENSE UN FIL DE ROBA QUE LI TOCÁS SA PELL.

ELLA LI VA FER OFERTES DE BEURE Y DE BERENAR, PERÒ ELL LES TENÍA Á SES SOLES DES PEUS Á N'AQUESTES GANES: LO QU'ELL VOLÍA ERA QUE LI DIGUÉS QUE HAVÍA NOM, DE QUINES GENTS VENÍA, QUI ERA SON PARE Y SA MARE.

BE N'HI VA FER DE PREGUNTES Y REDEPREGUNTES; PERÒ NO LI POGUÉ TREURE MÉS PARAULA QU'AQUESTA:

MA MARE N'ES BLANCA
MON PARE N'ES ROS:
DE LA MEUA BOCA
NO HAUREU PUS RAÓ.

Y AB AQUEST SÒ L'ENTERRAREN, VUY DIR, AB AQUESTES CLARICIES SE'N HAGUÉ DE TORNAR EL REY HORA BAXA DE TOT, COM ACABÁ DE VEURE QUE'S DEMANAR Y GREMOLETJAR ERA BEN PER DEMÉS.

QUANT ARRIBÁ Á N'ES CASSADORS JA FEYA FOSCA NEGRA, Y LOS TROBÁ QUE'L CERCAVAN COM Á RABIOSOS.

S'ESPITXA AB ELLS Á CA-SEUA AB UN CAP COM UNA FERRADA.

TOT D'UNA QUE VEU LA REYNA, LI CONTA SA PASSADA QUE LI HAVÍA SUCCEIDA.

¿PER AXÒ TANTA COSA? JO TAMBÉ HI VAIG Á FERHO.

¿TU? ¡HO ES VERT ES JUVEVERT!

¡NO, ELL SERÁ BEN MADUR!

SA SEUA CAMBRA TENÍA UNA FINESTRA QUE MIRAVA Á MAR:

PEGA GRAPADA Á SA PRIMERA FILOA QUE VEU, L'ENSERREGA TROPELL TROPELL, PREN ES FUS, SE POSA DEVORA AQUELLA FINESTRA, Y JA ES PARTIDA Á FILAR FILA QUE FILA.

NO LI SORTÍA CAP AGUYER CONDRET, ES FIL TOT ERAN PRIMARELLS, REGRUXOS Y BERRUGUES, ES FUS NO SE VOLÍA BELLUGAR DINS ES SEUS DITS.

COM TROBÁ QU'ERA HORA, PATAPLUM, EL TIRA AB TOTA SA FORSA DINS MAR, Y PEGA CRIT:

SA GUINAVETA NO SE VA MOURE.

¡GUINAVETA DICH! ¡VINA DEPRESSA!

SA GUINAVETA NO LA S'ESCOLTÁ.

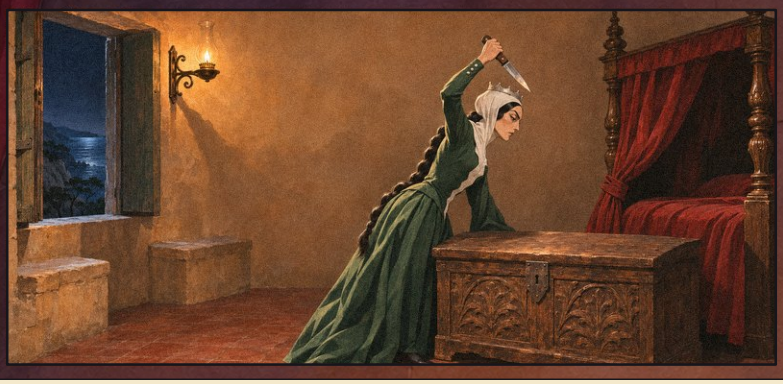

NO HI HA REMEY, TOT VOL CREMARHI OLI. ES ES PRIMER PICH QUE LI MAN FEYNES, Y ENCARA NO LA TENCH CRIADA.

Y ¿QUE FA ELLA?

SE'N VA, PREN SA GUINAVETA, Y SA TAYA UNA MÁ;

PERÒ JA NO LA TIRÁ DINS S'AYGO, PERQUE VA PERDRE'L MON DE VISTA, CAYGUÉ ESTESA COM UN TRONCH, Y SANCH Y MÉS SANCH.

N'HI SORTÍA UN BROLL ESGLAYADOR, Y AL PUNT FEU UNA BASSA QUE ABRIGAVA UN PAREY DE PASSES.

ALLÁ DINS LA TROBAREN MÉS DE MITX MORTA Á SA MESQUINA. SI NO LA SE'N DÚEN BEN DEPRESSA DINS ES LLIT Y NO LI ESTANCAN SES VENES, COLAVA LA VIDA ALLÁ MATEIX.

SA FERIDA LI PRENGUÉ TAN MALAMENT, Y S'AFICÁ TANT DINS ES CAP ES NO HAVER SABUT FER LO QU'HAVÍA FET SA FADRINETA DE SES CASETES BLANQUES,

QUE SE POSÁ Á NO TASTAR RES, SE VA FONDRE SE VA FONDRE,

Y UN DESMAY LA SE'N DUGUÉ, Y TOTHOM PLORS Y DESCAPDELL.

DES CAP D'UN ANY ES NOBLES DE LA CORT SE TORNAN PRESENTAR Á N'EL REY, Y LI DIGUEREN:

SENYOR REY, VOSSA REAL MAJESTAT JA'U VEU, JA TORNAM ESTAR ENROCATS.

LA SEGONA SENYORA REYNA, AL CEL SÍA ELLA Y TOTS LOS MORTS, MOS HA FETA SA METEXA PASSADA DE SA PRIMERA:

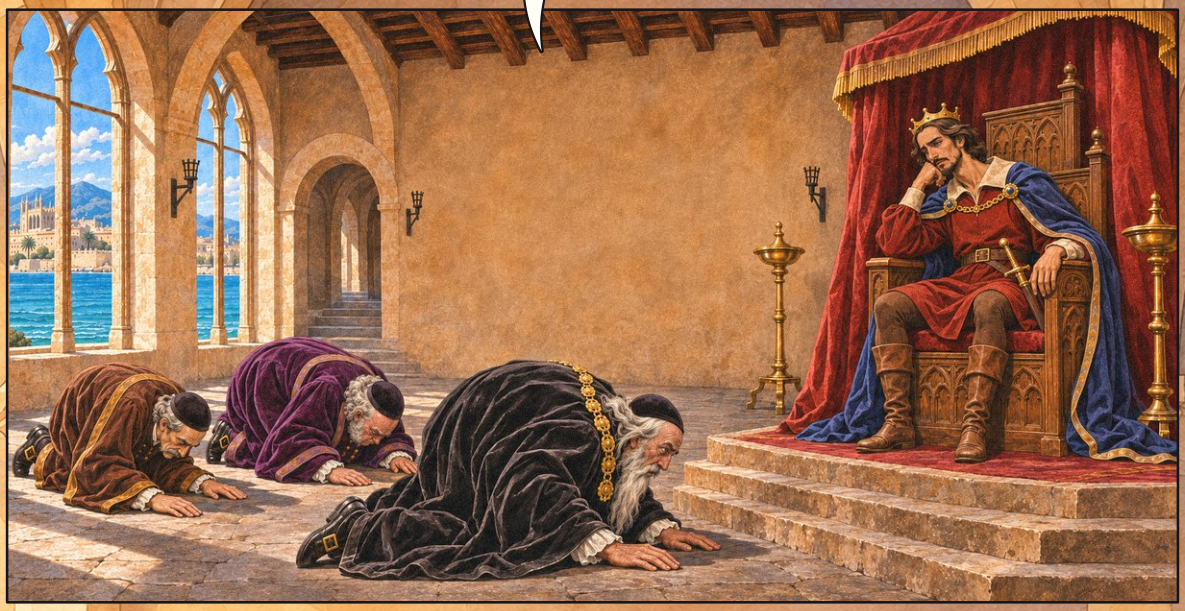
SE'S MORTA SENSA DEXARLI CAP FIY QUE PUGA DUR SA CORONA COM Á VOSSA REAL MAJESTAT, DEU LI DO MOLTS D'ANYS DE VIDA, LI SÍA ARRIBADA S'HORA,

Y QUE QUALQUE DÍA LI ARRIBARÁ NO HI HA QUE POSARHI DUPTES, PERQUE JA'S SAB: PER LLARCH Ó PER CURT, MOS NE TOCA UNA PER HOM, Y NO TENIM QUE BRANCATJAR.

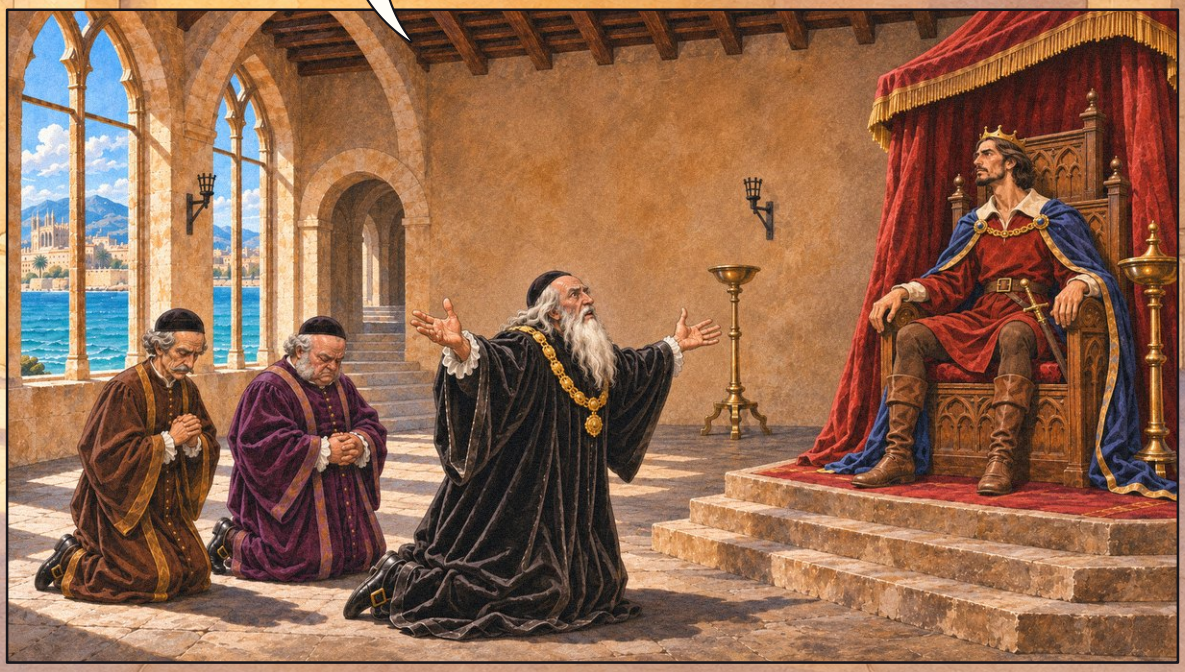

PER AXÒ, QUE MOS HO PERDÓN SI TORNAM Á ENFADARLO: VOSSA REAL MAJESTAT HA DE VEURE PER QUE'U FEYM. SA QUESTIÓ ES QUE SE TORNA FER PRECÍS QUE SE CAS.

AXÍ NO HI POREM ESTAR; PERQUE LA MORT Y LA VIDA DEU LA TÉ, Y COM SEMPRE HEM DE FER ES CONTES DEMUNT ES MAL,

SI VOSSA REAL MAGESTAT, DEU NO'U PERMETE, FALTAVA, Y NO DEXÁS CAP INFANT, ¿QUE SERÍA DE NOLTROS, QUE SERÍA DE TOT ES REYNAT,

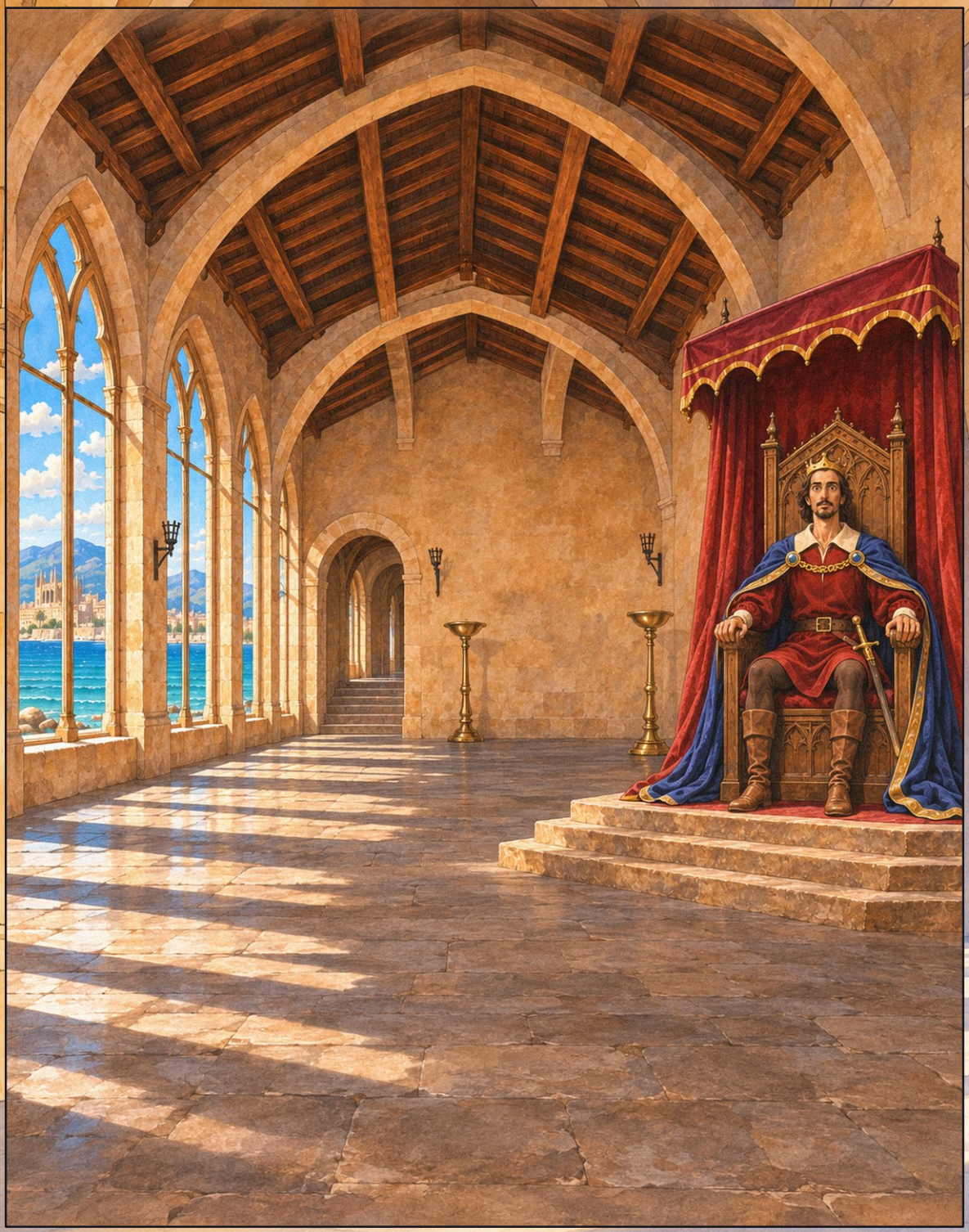
SENSE UN REY QUE MOS COMANDÁS, QUE FES JUSTICIA Á TOTHOM, QU'ANÁS AJUDA Á N'ES PETITS, QUE CAPTURÁS ES DOLENTS, Y MOS FES FER UN COS Á TOTS CUANTRE'S NOSTROS INIMICHS?

SENYOR REY, HO FASSE PER AMOR DE DEU Y PER AMOR DE SA MARE, QUE TRIY S'ATLOTA QUE MÉS LI AGRAT, Y QUE SE CAS ABANS DE MÉS RAONS, QUE DEU JA DIU: AYDET Y T'AYDARÉ.

EL REY AXÍ MATEIX TROBAVA QU'HAVÍAN PENSAT BE, PERÒ COM JA ESTAVA RENEGAT Á NO CASARSE SI NO ERA AB AQUELLA FADRINETA DE SES CASETES BLANQUES,

Y SA PITXORINA NO LI VOLÍA DIR QUÍ ERA SON PARE NI SA MARE, L'HOMO SE VEYA ESTRET DE TOT.

ESTAVA LO QUE SE DIU EMPENYALAT: NI PORÍA PASSAR ENVANT NI ENRERA NI PER CAP VENT, NI PORÍA ESTAR ATURAT; SI MOVÍA UN PEU, PEGAVA DINS UN FONDAL ESGLAYADOR, SENSE FONS; SI NO'N MOVÍA CAP, EL SE'N HAVÍA DE DUR PER FORSA UN PUR DESAYRE.

ES NOBLES L'ESTIRAVAN PER QUE SE CASÁS, Y NO TENÍA MÉS REMEY QUE CASARSE. ELL, SENSE FER UN DESBARAT QUE LI COSTÁS PERDRE ES VIATJE PERA SEMPRE, NO SE PORÍA CASAR EN NO ESSER AB AQUELLA FADRINETA;

PERÒ SA GRAN TRAYDORA NO LI VOLÍA DIR DE QUI ERA FIA, Y ELL, QUE NO'U HAGUÉS ACLARIT, PER CAP VENT DEL MON S'HI PORÍA CASAR, PERQUE TOT HOM S'ALSARÍA CUANTRE ELL, Y TENDRÍA MALES HORES FERM.

DESPRÉS DE PENSARHI MOLT, VA RESOLDRE ANARSEN Á SES CASETES BLANQUES, Y NO TORNAR QUE NO HAGUÉS ACLARIT ALLÒ QUE LI POSAVA TANTA TERRA Á S'ESCUDELLA.

DIT Y FET, PREN UN CAVALL, Y JA ES PARTIT CAP ALLÁ, PENSA QUI PENSA COM SE'N DESFARÍA D'AQUELLS TRUNFOS.

QUANT DEVALLAVA SES MUNTANYOLES DE SA PLAJA, VA DIR:

JA HI SOM DEMUNT, Y ENCARA NO SÉ FINIS FINIS DE QUIN ENGINY M'HE DE VALER.

TORNARLEHI DEMANAR TOT DRET, ES PER DEMÉS: PROU M'HA FET TOCAR AB SES MANS QUE NO'U VOL DIR. SI NO ME VALECH D'ALTRES MEDIS, ME'N HAURÉ D'ESTRÉNYER ES CAP...

NO RES, JA SÉ QUE FARÉ: COM TOTS ELS ABRES Y HERBEY DE PER AQUÍ DÚEN TANTA TORIA, TANTA ESPONERA,
M'AMAGARÉ UN TROS LLUNY DE SES CASETES, QUE JO LA VEJA Á ELLA, Y ELLA NO'M VEJA Á MI.
EN VEURELA QUE SURT Y SE FA GENS ENFORA, JO ME'N HI ENTR, M'AMACH DINS UN AUBERJÓ QUALSEVOL, Y ALLÁ JA TRASSAREM ES PLA DE BATALLA.
DE TOTES MANERES ¿TAN DESGRACIAT SERÉ, QUE NO PUGA ARRIBAR Á CAP ACLARICIETA SOBRE SA NISSAGA D'AQUESTA GRAN TRAYDORA?

AL PUNT VA ESSER DEVORA SES CASETES; HAVÍA DEXAT ES CAVALL ENRERA, MIRAVA BEN ARREU SI LA VEYA GUAYTAR PER CAP FINESTRA Ó PORTAL,... NO LA VEU LLUIR EN LLOCH,...

S'AMAGA DINS UN REMOLÍ BEN ESPÉS DE PINS, SIBINES Y CIPRELLS; Y ELL VEYA TOT LO QUE SE FEYA Á SES CASETES, Y DE SES CASETES NO'L PORÍAN VEURE Á ELL.

ALLÁ S'ESTIGUÉ HORES Y MÉS HORES, SENSE AFINAR FRESSA DE RES. NO HI HAVÍA CAP PORTA TANCADA, TOT ESTAVA BEN ESBADELLAT; PERÒ NO GUAYTAVA EN LLOCH AQUELL DIANTRE DE FADRINETA QUE LI TORBAVA TAN FORT L'ENTENIMENT.

¡SABS QUE HAVÍA D'ESSER MORTA! ¡SABS QUE SE'N HAVÍA D'ESSER ANADA! PERÒ NO, TOT ESTÁ UBERT DE PINT EN AMPLE, JUST COM SES ALTRES VEGADES.

SI HI HAGUÉS ALTRES HABITANTS, SEMPRE HAURÍAN FETA MICA DE MUDANSA Á PART Ó BANDA.

NO, ES COR ME DIU QUE NO ES MORTA, QU'ES VIVA, Y QU'ES AQUÍ...

DEBANANT FIL D'AQUESTA MANERA, SE FA MITX DÍA, SE FA MITJÁN CAPVESPRE, SE FA HORA BAXA...

L'HOMO JA PERDÍA ES CORATJE DE TOT DE PODER ENTRAR D'AMAGAT DINS SES CASETES, QUANT ASSETSUAXÍ LA VEU QUE SURT DEMUNT ES PORTAL, HERMOSA Y XELESTA COM S'AUBA,

Y QUE PREN ARENAL, MÉS LLEUGERA QU'UNA TITINA, UN COP RAN RAN DE S'AYGO, QUE SES ONES, COM VENÍAN, LI REMUYAVAN ES PEUS, UN COP FENTSEN ENFORA PER DEMUNT AQUELLA ARENA TAN NETA, TAN BLANCA, TAN FINA, AHONT NO SE VEYEN MÉS PETJADES QUE SES SEUES Y SES TEVELLES QU'ES VENT HEY FEYA, JUST ONETES CONGLASSADES.

PER ALLÁ LA DONA CERCAVA COPINYES, CORNETS, SIPIES Y PEDRETES LLISES D'AQUELLES TAN HERMOSES QUE SE FAN PER SES PLAJES.

COM EL REY LE VEU TAN ENTRETENGUDA AB AXÒ, SURT FALAGUER DE DINS S'AMAGATAY, Y DE PUNTES DE PUNTES CAP Á SES CASETES.

SE'N HI ENTRA, Y S'ENFONYA DINS ES REBOST,

DERRERA UN PAREY D'AUFABIES DE OLI, MÉS ARRUFAT QU'UN ERISSÓ.

ELLA NO'S VA TÉMER DE RES. COM COMENSAVA Á FER FOSQUETA, SE'N TORNA Á S'ALBERCH: PREN SA FILOA Y ES FUS, Y HALA FILA QUI FILA, SENSE PERDRE CALA MAY.

PASSÁ TOTA RABENTA LA CORONA Y UN ENFILAY DE PARENOSTROS Á UN SENS FI DE SANTS;

Y EL REY QUE LA SENTÍA, Y DEYA DERRERA, PERÒ BEN PETIT BEN PETIT, QUE'S COLLARET DE SA CAMÍA NO'L SENTÍS, QUANT Y MÉS SA FADRINETA; Y NO'S BATEGAVA, PENSA QUI PENSA COM S'HO FARÍA PER SORTIRNE EN BON NOM DE TAL MARRUELL.

ELLA, COM SE VA ESSER SENYADA, DIU:
¡VERGE SANTÍSSIMA DES MEU COR! JA SERÁ HORA DE FER ES SOPAR. HALA SI'N SORTIM:

CARBONET, POSET DINS ES FOGONET.

SENYORETA, JA HI SOM.

Y ES CARBONET PEGA ENFUYTA DE DINS SA CARBONERA, Y TOT DRET DINS ES FOGÓ, Y DIU:

ARMOLLETES Y PALETA, DESCOLGAU ES FOQUET, Y DUYS SES BRASETES DEMUNT ES CARBONET.

Y SES ARMOLLES Y SA PALA JA ESTAN ABORDADES Á N'ES FOCH COLGAT, Y, TRICH, TIRAN SES BRASES DEMUNT ES CARBÓ, Y DIUEN:

SENYORETA, JA LES HI TÉ.

VENTADORET, VENTA DEPRESSA EN ES FOGONET, FINS QU'ESTIGA BEN ENCÉS.

Y ES VENTADOR JA ES PARTIT TRECA-TRECH, TRECA-TRECH, QUE CUYDAVA Á FER UY, VENTA QUI VENTA. AL PUNT VA TENIR ES CARBÓ QUE FEYA FLAMARADETA, Y DIU:

SENYORETA, JA ESTÁ.

GREXONERETA, POSET DEMUNT ES FOQUET; Y TU, SATRIETA, ABOCA DINS SA GRAXONERETA OLI FINS QU'ESTIGA BE;

Y TU, GUINAVETETA, TAYA ES GRELLET, ES JUVEVERTET, UN PAREY DE TOMATIGUETES, UN PEBRET, ESTORFEYA UNA CABESSETA D'AYS, Y POSEU TOT DINS SA GRAXONERETA;

Y TU, CUYERETA, REMENEU FINS QU'HAJA SOFREGIDET BE; Y TU, SALERET, DEXAHI CAURE SAL ABASTAMENT.

¡ALERTA QUE NO N'HI CAYGA MASSA!... QUE FA TORNAR XIMPLES, Y NO CONVÉ ESSERHO.

Y HEU DE CREURE Y PENSAR QUE ENCARA NO'U VA HAVER DIT, COM SA GRAXONERA JA SE POSA DEMUNT ES FOCH; Y SE'N VE TOTA MESA SA SATRÍA, Y HI TIRA UN BON RAIG D'OLI; Y SE PRESENTA TOT XARPAT ES SALER, TOMBA UN POCH, Y HI DEXA CAURE SAL QUE BENETJÁS.

MENTRES TANT SA GUINAVETA TAYA ES GRELL, ES JUVAVERT, TRES TOMÁTIGUES, UN PEBRE VERMEY BEN CRUXENT, PEGA COP AB SO MÁNECH DEMUNT SA CABESSA D'AYS, L'ESTORFEYA BEN ESTORFEYADA; Y HALA VIATJES DEMUNT SA FUYA CAP Á SA GRAXONERA; Y, FINS QUE LE HI TENGUÉ TOT, QUE SOFREGÍ; Y SA CUYERETA JA HI ACUDEIX, Y BONES REMENADES Á N'ES SOFRIT PER QUE NO SE CREMÁS.

SA GUINAVETA S'AXUGÁ BE Á UN CÁNYOM QUE HI HAVÍA BEN NET, PENJAT PER UN CORNALÓ Á UN CLAU,

Y JA ES PARTIDA Á LLESCAR SOPES, Y LES FEYA QUE CLARETJAVAN, JUST NEULES.

SENYORETA, ES SOFRIT JA ESTÁ BE.

YDÒ TU, JERRETA, ABOCA DINS SA GRAXONERA S'AYGO QUE SE'S MESTER.

Y AL ACTE SE PRESENTA SA JERRA, TOTA RESOLTA, Y, RRREEE, ABOCA S'AYGO QUE LI HAVÍAN COMANAT, Y SE'N TORNA DIENT:

SENYORETA, JA ESTÁ ABOCADA.

SENYORETA, ES PLAT JA ES PLE DE LLESQUES.

YDÒ TU, PLATET, ABOCA SES SOPETES DINS SA GREXONERETA, Y ¡ALERTA Á VESSARNE CAP!

Y ES PLAT, TOT GENERÓS PREN EL VOL CAP Á SA GRAXONERA, Y COM ES BEN Á S'ENDRET, ZAS, SE GIRA DEMUNT DEVALL, Y TOTES SES LLESQUES, PLAF, PEGAN DINS SA GRAXONERA; Y NO VA FER CAP ESQUITX NI VA VESSAR RES.

Y SA CUYERA QUE FEYA S'AVIONA DE TOT PITJANT Y ATIONANT SES LLESQUES, Á FI DE QUE SE COMPARTISSEN Y SE COMPONGUESSEN BE, Y FEYA PUJAR ES SOFRIT.

MENTRES TANT SA SENYORETA DIU:

HALA, TAULETA, POSET Á'S MITX;
TOVAYETES, ESTENEUVOSHI DEMUNT;
PLATET, CUYERETA, FORQUETA,
GUINAVETETA, OLIVETES, TASSONET,
CAPSANETA, TORCABOQUETS,
POSAUVES ALLÁ HONT VOS PERTOCA.

Y TOT D'UNA SA TAULETA SE POSA'S MITX, Y JA S'HI ESTENEN SES TOVAYES, Y COMPAREXEN, VOLANT COM ESTELS, ES PLAT, SA CUYERA, SA FORQUETA, SA GUINAVETA, ES PLATET DE SES OLIVES, ES TASSÓ, SA CAPSANA Y ES TORCABOQUES; Y TOTS SE POSEN ALLÁ HONT LOS PERTOCAVA.

SENYORETA,
JA HI SOM,

DIUEN ELLS, MENTRES SA CUYERETA CRIDA:

SENYORETA, SES SOPES JA ESTÁN BE.

¡HALA, YDÒ! GRAXONERETA, POSET DEMUNT SA CAPSANETA, Y FAREM VÍA, QUE BONA TALENT DUCH.

Y SA GREXONERA, GLECH GLECH, S'ALSA DES FOCH, Y NO S'ATURA FINS QUE S'ASSEU DEMUNT SA CAPSANA, Y DIU:

SENYORETA, QUANT TENGA GUST.

AQUÍ LA DONA DEXA SA FILOA Y ES FUS, DIU ES PARE NOSTRO Á SENT FRANCESCH, QUE MOS DON EL PA DE CADA DÍA, Y SES TRES AVE-MARÍES: SE SENYA, SE FA PLAT; Y HALA QUI HALA, BONES BOCINADES.

POALET,

DIU ELLA DES CAP D'UNA ESTONA,

DUM AYGO FRESCA.

Y ES POALET PEGA CAPFICÓ DINS SA CISTERNA, SURT BEN AL RASET, Y SE PLANTA DEMUNT SA TAULA.

ELLA BEU, ACABA DE SOPAR; Y JA TORNA PENDRE SA FILOA Y ES FUS, Y HALA FILA QUI FILA, DRETA ES MITX DE LA CASA; Y VENGAN UNS AGUYERS D'UNA BRASSA, Y ES FUS QUE CUYDAVA ESTELLARSE FENT SA BALLARUGA.

Y EL REY QU'ESTAVA ARRUFAT DERRERA SES AUFABIES, SENSE SEBRE QUE S'HAVÍA DE FER, TIRANT PLANS Y MÉS PLANS, PERÒ TOTS ESGUERRATS, QUE'S MILLOR NO VALÍA UN GAFET NI UNA GUYA ESCOSSADA.

Y SA SENYORETA FILA QUE FILA, SA MÉS DESCANSADA DEL MON, ESPERANT QUE LI VENGUÉS SA SON, Y NO N'HI VENÍA.

SA LLANTIETA AL PUNT COMENSA Á FER MALA CARA, Y EXHALÁ AQUESTA VEU:

AQUÍ'L REY S'AXECA, SA SATRÍA ESTAVA DEMUNT AQUELLES AUFABIES, Y L'AGAFA AB SES DUES MANS.

ARA'U VEUREM SI N'HI POSARÁ,

DIU ELL, Y LA TENÍA BEN ESTRETA.

¡JA SERÁ'L DIMONI SI N'HI POSA!

JA'U CRECH QUE SA SATRÍA NO SE VA MOURE.

SA LLANTIA AL PUNT TORNA DIR:

¡SENYORETA, M'APACH!

¡SATRIETA! ¿NO T'HE DIT QUE POSASSES OLI Á SA LLANTIETA?

¡SENYORETA, ME TENEN!

¿TE TENEN? ¡VAJA, DEXA SES BERBES PER UNA ALTRA HORA! ¡FES VÍA!

¡SENYORETA, M'APACH DE TOT DE TOT!

COM SA SENYORETA VEU ALLÒ, ELLA QUE TENÍA UN GENIÓ COM Á FOCH, SE CREMA DE TOT, Y PEGA CRIT:

¡SATRIETA! ¿NO T'HE DIT Y REDIT QUE POSASSES OLI Á SA LLANTIETA?

¡¡¡COM SOM FIA DEL SOL Y DE LA LLUNA, QUE, SI VENCH, EN FARÉ UNA!!!

COM EL REY SENT ALLÒ, JA HA AMOLLADA SA SATRÍA, SURT CORRENTS DE DINS ES REBOST, SE PLANTA DEVANT ELLA TOT XARAVEL-LO, Y DIU:

¡AQUESTA PARAULA'M BASTA!... ¡AQUESTA PARAULA ESPERAVA DE SA TEUA BOCA!... ¡JA SÉ DE QUÍ ÉTS FIA!

¡ARA'M PUCH CASAR AB TU! ¡SI ME VOLS, DIGUEU; Y, COM MÉS PREST, MILLOR!

ELLA VA DIR QUE SÍ; Y EL REY CUYDÁ Á PERDRE'S SENY DE GOJÓS Y CONTENT.

NO RES, TU ESPEREM AQUÍ, Y ARA METEIX ME'N VAIG Á CA-MEUA Á ENRENGAR LA COSA, Y DEMÁ VENDRÉ AB TOT S'ACOMPANYAMENT PER MENARTEN, Y SE FARÁ S'ESCLAFIT.

¡QUE L'HAVÍA DE CAPTURAR SA FOSCA Á N'EL REY! SE'N ANAVA TAN PEUS ALTS, QUE AB CADA PASSA FEYA UN DESTRE: ARRIBA Á N'ES CAVALL, LI PEGA BOT, Y DE D'ALLÁ CAP Á SES CASES.

VA FER AXICAR TOTHOM, VA CRIDAR TOTS ELS NOBLES DE LA CORT, LOS DIU QUE JA TÉ S'ATLOTA QUE LI AGRADA, QU'ES... SA FIA DEL SOL Y DE LA LLUNA, SA COSA MÉS GARRIDA, AGUDA Y GENTIL QUE ENTENIMENTS D'HOMOS SE PUGAN IMAGINAR;

Y QUE SE FASSEN TOTS ES PREPARATIUS PER ANARLA Á CERCAR Y FER SES NOCES LO ENDEMÁ METEIX.

AXÍ'U FEREN. LO ENDEMÁ EL REY Y TOTA LA CORT SE'N ANAREN Á SES CASETES BLANQUES D'AQUELLA PLAJA. TROBAREN SA FIA DEL SOL Y DE LA LLUNA DEMUNT ES PORTAL, Y, COM LA VEREN, TOTS QUEDAREN AB UN PEU ALT.

TOTS DEYEN QUE NO N'HAVÍAN VISTA CAP MAY DE TAN GUAPA, NI ERA POSSIBLE QUE N'HI HAGUÉS UN ALTRA QUE LI ARRIBÁS DE CENT LLEGOS.

MENAVAN UN CAVALL BLANCH PER ELLA, AB TOT S'ENSELLAMENT DE PLATA, OR Y SEDA. AB UN BOT S'HI POSÁ DEMUNT; Y, COSTAT PER COSTAT DEL REY, PARTIREN AB TOTA S'ACOMPANYADA, QUE CUYDAVAN Á TREURE SE'LS UYS, MIRANTLA SE Y FENT ESCLAMACIONS.

PER ALLÁ HONT PASSAVAN, COM JA HAVÍA CORREGUT PER TOT SA NOTICIA DE S'HERMOSURA Y GENTILESA MAY VISTA DE LA REYNA NOVELLA,

SE DESPOBLAVAN SES VILES Y CIUTATS, Y TOTHOM S'ABOCAVA, Y S'EMPENYÍAN, Y FEYAN ONES PER PODERLA VEURE BE Y CONTEMPLARLI D'APROP TOTES SES PERFECCIONS.

Y LA SE CUYDAVAN Á MENJAR AB SA VISTA, Y LI TANCAVAN ES PAS, Y NO HI HAVÍA QUE DIRLOS RES NI COMANARLOS QUE FESSEN AMPLES: Y TOTHOM CLAMAVA.

¡O QUE'U ES DE GUAPA! ¡O QUE'U ES DE BELLA DONA! ¡GROS MOS HO HAVÍAN FET, PERÒ ENCARA NO HAVÍAN DIT LA MITAT DE LO QU'ES ELLA!

¡QUIN POSSIBLE ES NO EMBABAYARS'HI DEVANT AQUESTA CARA SEUA! ¡BON GUST TÉ'S NOSTRO REY!

TANTA ERA SA GENT QUE S'ABOCÁ, Y TAN POCA VÍA POGUÉ FER S'ACOMPANYADA, QUE, COM ARRIBAREN Á CA'L REY, JA FEYA FOSCA NEGRE; Y'U TROBAREN TOT ENCÉS, QU'ES LLUMS SE TOCAVAN PER TOT, Y AQUELL GRANDIÓS CASAL COM QU'HAGUÉS DE FER FLAMADA.

YDÒ BE: TOT D'UNA QUE HI ENTRÁ SA FIA DEL SOL Y DE LA LLUNA, COSTAT PER COSTAT DEL REY,

TANTA CLAREDAT DEXAVA ANAR SA SEUA CARA, QUE TOTS ES LLUMS QUE HI HAVÍA S'ATURAREN COP EN SECH DE FER CLAROR, LO METEIX QUE SI LOS HAGUESSEN TRETS DEFORA AL FI DEL MITX DÍA.

NO VOS DICH RES EL REY COM DEVÍA ESTAR, Y ES CRITS DE ¡VIVA!, Y ES BOTS, Y SES MANSBELLETES QUE TOTHOM FEYA: CUYDAREN Á TORNAR LOCOS.

TOT JA ESTAVA Á PUNT DE PASTORA MÍA, Y LO ENDEMÁ DEMATÍ SE VA FER ES CASAMENT, Y LLAVÒ SES NOCES.

EL REY CONVIDÁ TOTHOM, Y MENJAREN Y BEGUEREN FINS QUE SE POGUEREN AGUANTAR. ALESHORES S'ARMÁ UN BALL D'ALLÒ MÉS VITENCH, Y SA BALLERA FOU UN MAL QUE SE PRENGUÉ: BALLAREN FINS Á LA MALA HORA.

EL REY Y LA REYNA ARRIBAREN Á TENIR UNA PARTIDA DE FIYS, LO MÉS AVENGUTS Y GALANXONS, VISQUEREN ANYS Y MÉS ANYS LO MÉS Á PLER Y AB SANA PAU AB TOTHOM; Y SI NO SE MORIREN, ENCARA SON VIUS. Y AL CEL MOS VEGEM TOTS PLEGATS. AMEN.

La fia del Sol y de la Lluna
Rondalles Mallorquines · 32

Contada per na Rafela Calona, de Son Servera, y los nobles senyors el M. I. D. Lloatxim Dameto y Dezcallar, Pre. Canonge de la Seu de Mallorca y el seu germá D. Nicolau. Replegada per Mn. Antoni M. Alcover. Torre Nova, Agost de 1896.

Aplech de rondayes mallorquines d'en Jordi des Recó. Tom II, primera edició. Ciutat de Mallorca, Tip. Católica de Sanjuan, germans, 1897. Planes 155–183.

Text d'Antoni Maria Alcover i Sureda (1862–1932), de domini públic perquè fa més de 80 anys que va morir. Les paraules són les de l'edició de 1897, sense modernitzar.
Transcripció feta de bell nou damunt l'exemplar de la Cornell University Library.

Adaptació al còmic i il·lustracions generades amb intel·ligència artificial.
Edició de Guillem Cantallops Ramis, 2026. Llicència CC BY-NC-SA 4.0 per a tot el que no és text d'Alcover.
Versió 9 · 2026-11-22

